

ŠKOLA V PRÁVU

ZPRAVODAJ PRO KLIENTY SMS-SLUŽBY S.R.O.

ČÍSLO 3/2022

WWW.SKOLAVPRAVU.CZ

WWW.SMSCR.CZ

WWW.SMS-SLUZBY.CZ

Jsme SMS-sluzby s. r. o. Obcím a školám pomáháme s ochranou osobních údajů, administrací veřejných zakázek a dotací a s vypořádáním autorských práv. Nabízíme také pomoc se strategickým plánováním i auditu webových stránek a pro klientské školy provozujeme bezplatnou právní poradnu. Více se dozvíte na www.sms-sluzby.cz.

Vážení čtenáři,

jedna z nevýhod měsíčníku je ta, že nemáte možnost v něm okamžitě zareagovat na aktuální dění. Při psaní minulého úvodníku se zdálo, že svět začíná být zase v pořádku – skončila povinnost povinného testování, mluvilo se o konci nošení roušek a respirátorů. O měsíc později je situace úplně jiná a my s hrůzou sledujeme v přímém přenosu válku.

Je možné, že ve chvíli, kdy budete číst tento úvodník, nabere celospolečenská situace zase jiný směr. Pokud se to stane, kéž by to byl směr k lepšímu. Můžeme si to alespoň přát.

Nezbývá mi tedy než jen doufat, že vám články, které v tomto čísle najdete, nabídnou spoustu zajímavých a přínosných informací, které vám pomohou zorientovat se ve vaší činnosti nebo pro vás budou alespoň inspirací a vytrhnou vás z každodenního a ne vždy pozitivního dění.

Přeji vám mnoho sil pro všechno, co v těchto dnech potřebujete dělat!

Lenka Matějová
šéfredaktorka

Zvýšit zájem o učitelskou profesi bude úkol na dlouhé roky

Školství patří k páteřním veřejným službám. Kvalita školství ovlivňuje budoucí vývoj země. Jak si stojí české školství, jaký ekonomický dopad bude mít uzavření škol v době koronavirové epidemie a kde děláme největší chyby, které nám brání zkvalitnit české školství? Na to v následujícím rozhovoru odpovídá Daniel Münich, akademický ekonom zabývající se výzkumem v oblasti ekonomie trhu práce a vzdělávání.

Začneme tématem, které hýbalo českou společností poslední dva roky – covid-19. Česká republika patřila k zemím s nejdéle uzavřenými školami. Někteří středoškoláci neviděli svoje spolužáky téměř rok a půl. Vy jste se svým týmem spočítal ekonomické ztráty, které zavření škol přineslo. Jaké jsou vaše závěry?

Náš výpočet se podobá výpočtům kolegů vědců ze světa pro jiné země, jen jsme dosadili české parametry. Lišíme se hlavně velikostí celkových ztrát, které určitě patří k těm vyšším. Podle našeho odhadu představovala v Česku výluka prezenční výuky, kompenzovaná výukou distanční s 50% efektivností, ztrátu 25 mld. Kč týdně. Ztráta představuje současnou hodnotu snížení budoucích hrubých vý-

dělků dotčených školáků a studentů. Pokud zahrneme i nižší daně a odvody, o které přijdou budoucí veřejné rozpočty, dostaneme se k částce 33 mld. Kč týdně. Přenásobte si to počtem týdnů, kdy byla výuka výrazně omezena během mnoha měsíců.

Rozhovor

Co najdete v tomto čísle

- **Rozhovor:** Zvýšit zájem o učitelskou profesi bude úkol na dlouhé roky, míní akademický ekonom Daniel Münich
- **Elektronické zápisy:** I online zápis musí plně zůstat v režii školy
- **MŠMT:** Chystá se velká revize rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání
- **Právní poradna:** Rodič může na schůzku s učitelem přizvat i cizí osobu, škola mu v tom nesmí bránit
- **Ptáte se nás:** Dobrý pověřenec není policajt, ale chytrá navigace – díl II.
- **Krátce ze školství:**
 - **Novela zákona o pedagogických pracovnících prochází legislativním procesem**
 - **Webinář objasnil povinnosti škol podle novely zákona o archivní a spisové službě**
 - **SMS-sluzby připravily na duben nové webináře. Cíli hlavně na vedení škol a zřizovatele**

Tím se dostáváme k budoucím ztrátám v řádech nižších jednotek bilionů korun...

Běžní pozorovatelé tak vysokým ztrátám moc nevěří. Ale to je tím, že ztráty na vzdělání jsou špatně vidět, zatímco jejich dopad na nižší budoucí výdělek dnes ještě vidět není. Ale o negativních dopadech výluk školní výuky ze světa pojednává řada výzkumů, které ty ztráty dokladují. Ukazují dopady kalamit počasí nebo stávek učitelů. Ale existuje už i řada studií o dopadech pandemie koronaviru. To jsou však pouze ztráty ekonomické, chcete-li finanční. Ztráty na duševním zdraví žáků a studentů už spočítat neumíme. Ty si musí každý připočíst podle svého pocitu.

Pokud bude mít někdo zájem dočíst se více, studii s názvem *Výluka prezenční výuky během pandemie covid-19: odhad neviditelných ekonomických ztrát* najde [zde](#). Dostupná je i on-line kalkulačka ztrát, a to [zde](#).

Dala se situace ve školství řešit jinak? Kde vidíte největší chyby?

Největší chyby se určitě nestaly ve školství, ale mimo něj. Na školství dopadala nepřipravenost a nechota preventivně investovat do logistiky a testovacích a trasovacích kapacit a do nejrůznějších motivací lidí a firem k preventivnímu chování a očkování.

V roce 2020, a vlastně až do léta 2021, zde vládlo mylné přesvědčení, a také se podle něj konalo, že restrikce uvalené na školy a školní výuku patří k těm levnějším opatřením. Opak byl bohužel pravdou, protože 33 mld. Kč ztráty týdně překoná jen málokterý výdaj v boji proti covidu.

Jak si vlastně stojí české vlády ve financování školství jako celku a ve financování regionálního školství?

Dlouhých dvacet let se na našem školství šetřilo. Situace se začala měnit až koncem roku

2017. Teprve v posledních čtyřech letech byly výdaje výrazně navyšovány a přiblížily se průměru EU. Tipuji, že jsme se v roce 2021 přiblížili průměru podílu školských výdajů na HDP v EU. Mezinárodně srovnatelné údaje totiž budou známy až za rok či dva. Díky tomu bylo možno v tak krátkém období zvýšit relativní učiteléské platy na průměr EU. Předtím dlouhodobě patřily k nejnižším nejen v celé EU, ale i mezi zeměmi OECD.

Kde peníze dlouhodobě chyběly především?

Největší ztrátu jsme měli v regionálním školství. Právě tam výdaje rostly nejvíce. Naopak růst ve vysokém školství byl poměrně slabý. Vysoké školy to vnímají poněkud úkorně. Jak to bude letos a dále, je těžké předvídat s ohledem na vysokou a nevyzpytatelnou inflaci, za kterou veřejné výdaje na školství budou mít tendenci zaostávat.

Myslíte si, že zvýšení platu pedagogů na 130 % průměrné mzdy zvýší prestiž tohoto povolání, přitáhne schopné učitele a zvýší se tak i kvalita českého školství?

Vyšší zájem o učitelkou profesi je patrný již teď, záhy po výrazném růstu relativních platů v posledních letech. Ale je to hlavně zájem bývalých učitelů nebo starších lidí z jiných profesí. Zoufalý nedostatek učitelů matematiky, fyziky, výpočetní techniky a dalších přetrvává. Navíc lze výhledově očekávat odchody poměrně vysokého počtu starších učitelů do penze. Zvýšit zájem o učitelkou profesi tedy bude úkol na dlouhé roky. Udržení solidní relativní úrovně platů v tom jistě bude hrát zásadní roli, ale to nestačí. Ta úroveň 130 % se nesmí každý rok zpochybňovat, lidé jejímu udržení prostě musí věřit. Dále půjde o kvalitnější, smyslupnější a modernější kurikulární obsah počáteční a další přípravy učitelů, věrohodný výhled kariérního růstu v profesi učitele, vstřícné prostředí ve školách. To vše svým dílem k prestiži profese učitele přispívá.

Jak se vyrovnat s regionálními rozdíly českého školství? Ptám se především na základní školy. Výzkumy ČŠI ukazují, že u dítěte, které se narodí v Ústeckém kraji, je větší pravděpodobnost, že se mu dostane horšího vzdělání než dítěti, které se narodí ve Středočeském či Jihomoravském kraji.

My sice dnes v datech jasně vidíme obrovskou vzdělávací ztrátu žáků z Ústeckého a Karlovarského kraje za zbytkem republiky, ale do jaké míry k tomu přispívá samotná kvalita škol a tamních učitelů, tak o tom nevíme skoro nic. Já bych byl určitě opatrný. Máme k tomu zatím hlavně jen nepřímé indicie ze zpráv inspekčních činností, například o vysokém podílu ne-

aprobovaných učitelů. Ten propad je do jisté míry určitě dán tamním sociálně-ekonomicky slabým rodinným zázemím žáků a vzájemným ovlivňováním podobně znevýhodněných spolužáků.

Lze těmto rozdílům čelit jinak než zasíláním finančních prostředků do těchto regionů?

Stávající systém centrálně poskytované podpory školám, dominantně orientovaný na platy, nijak znevýhodnění a vyšší náročnost pedagogické práce v těchto regionech neakcentuje. Jedinou výhodou tohoto regionu z pohledu učitele může být to, že cenová hladina a náklady na bydlení v těchto oblastech jsou výrazně nižší, takže reálná hodnota učitelského platu je tam vyšší. Ale myslím si, že to určitě nestačí. Navíc je celkem přirozené, že sociálně-ekonomicky slabé obyvatelstvo tamních obcí asi bude mít krapet jiné obecní priority, než jakými je finanční a další podpora místní školy a školky.

Myslíte si, že k lepšímu vzdělávání dětí umíme využít výsledky zahraničních srovnání (jako je např. PISA)?

Mezinárodně srovnatelné šetření mezi patnáctiletými žáky PISA měří jejich široké intelektuální dovednosti pro život, tedy zdaleka nejen ty, které lze získat ve škole. A situace žáků v patnácti letech věku je výsledkem dlou-

Daniel Münich je výkonný ředitel IDEA při CERGE-EI, akademický ekonom zabývající se výzkumem v oblasti ekonomie trhu práce a vzdělávání. Učí v doktorském programu na CERGE-EI. Kromě výzkumné a pedagogické činnosti působil jako expert či poradce v rámci projektů EU, Mezinárodního měnového fondu, OECD, Světové banky a dalších institucí. Působí v České společnosti ekonomické, publikuje články v novinách a časopisech a komentuje témata související s trhem práce, školstvím, vzděláváním, vědou a výzkumem.

hých devíti let na základní škole a několika let v mateřské škole. Z těch dat je tedy extrémně složité vyčíst, co bylo během té doby dobře a co špatně. Až na výjimky to ani nejde. Mnohem informativnější v tomto směru jsou mezinárodní šetření TIMSS, která se dělají ve 4. a 8. třídách. Jsou navíc zaměřena hlavně na to, co se děje a učí ve školách.

Jenomže Česko se šetření v 8. třídách už asi 15 let neúčastní. Tím se dobrovolně vzdalo šance něco se o sobě dozvědět. Navíc právě v druhém stupni základních škol, kde jsou zřejmě problémy největší. Byl to od nás přístup podle hesla, co oči nevidí, to srdce nebolí. Pro pochopení toho, co ve školství funguje a nefunguje, je ale třeba sledovat celou vzdělávací trajektorii žáků od začátku. To se v řadě zemí dělá, i v těch, co se účastní šetření TIMSS v 8. třídách, u nás nikoliv.

Zaznamenala jsem vaše vyjádření ohledně nedostatečných kapacit mateřských škol a o souvislosti s plánováním v této oblasti. Stávající systém považujete za neuspokojivý. Jaké kroky naopak za žádoucí pokládáte a slibujete si realizaci alespoň některého z nich od Fialovy vlády?

Dosavadní systém skutečně považuji za neuspokojivý. Na státní dotace na (do)stavbu kapacit mateřských školek nemají obce čekat jako na smilování v dotačních loteriích. S prokazatelnou potřebou míst ve školce se jim má státní podpora na výstavbu dostat automaticky a příprava vhodného projektu má probíhat v součinnosti státu a obce. Je také třeba konečně zavést systém, který by dával obcím i vládě věrohodné informace o nedostupnosti míst v konkrétních školkách. Kroky v tomto směru si slibuji od této vlády, stejně jako jsem si je sliboval od těch předchozích. Asi tak.

V předchozích odpovědích jste definoval mnoho faktorů, které by mohly vést k lepší situaci ve vzdělávání dětí. Vidíte i další faktory, které jsme nepojmenovali?

Určitě jsme pominuli zásadní roli ředitelů škol a obecně řízení škol. Do toho spadá i potřeba redukce byrokratické zátěže škol, posílení informovanosti intenzivnějším vytěžováním dat. Velkým tématem je i obrovská míra sociální selektivnosti vzdělávacího systému, která má co do činění jak s ohromnou nespravedlností, tak s neefektivností. Na zlepšení této oblasti nemůžeme předjet.

Nehovořili jsme o neúměrné intenzitě a roli testování v systému, což efektivně brání změně. Absurdní je systém dvou přihlášek na střední školu. Stále je na počátku pěstování širšího povědomí o důležitosti well-beingu žáků, tedy fenomén, který u nás zatím nemá ani zavedený všeobecně zažitý český ekvivalent.

Máme tu ožehavé téma víceletých gymnázií a stále opomíjený stav učňovského vzdělávání. Přehlížíme velmi slabé zázemí základního výzkumu v oborech relevantních pro modernizaci školství a vzdělávání.

Co přejete českému vzdělávacímu systému do budoucna?

Menší zahleděnost do minulosti, menší míru konzervativnosti a sebestřednosti, větší otevřenost moderním metodám řízení a pohledů na roli vzdělávání, větší důraz na roli vědy a výzkumů, více veřejné i politické trpělivosti, pokud jde o realizaci výnosů ze současných veřejných investic do vzdělání.

**Ptala se
Lenka Matějová**

I online zápis musí plně zůstat v režii školy

Epidemie covid-19 přinesla elektronizaci do činností, ve kterých jsme si to do té doby snad ani nedovedli představit. Nejinak tomu bylo i u zápisů do mateřských a základních škol. Mnoho z nich společně se zřizovatelem zavedlo systém na elektronický zápis. Protože se tento způsob osvědčil, pokračují školy v elektronickém zápisu i v tomto roce. Při kontrole zavádění systémů jsme ovšem identifikovali některé kroky, které se ukázaly jako problematické, a zápisy tak vlastně neproběhly v souladu s právními předpisy. Především se jednalo o špatné nastavení dodavatelských smluv.

Žadatel musí mít možnost podat žádost i jinak než pouze on-line

Vzhledem k tomu, že žádosti o přijetí dítěte ke vzdělávání se zahajuje správním řízením podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, je nutné respektovat § 37 tohoto právního předpisu, podle kterého lze žádost o přijetí ke vzdělávání podat písemně, ústně do protokolu anebo v elektronické podobě.

Žádost mohou zákonní zástupci doručit následujícími způsoby: do datové schránky školy, e-mailem s elektronickým podpisem zákonného zástupce, poštou (rozhodující je datum podání na poštu) nebo osobně ve škole. Nelze tedy omezit zápisy pouze na online podobu a umožnit podání žádosti o přijetí pouze elektronickou formou.

Škola se musí zúčastnit výběru dodavatele

Dodavatelů aplikací pro organizaci zápisu do škol je mnoho. Každá škola si musí vybrat takový produkt, který bude vyhovovat jejím požadavkům. V praxi se však ukázalo, že takový produkt obvykle vybírá zřizovatel pro všechny jím zřizované školy. A je to také zřizovatel, kdo jedná s dodavatelem a uzavírá s ním smlouvu.

V minulém roce tak docházelo k situacím, kdy smlouvy uzavíral pouze zřizovatel s dodavatelem produktu, který měl ale často přístup k údajům zadaným do aplikace a s údaji pracoval. Ocítl se tak pro školu v pozici zpracovatele ve smyslu čl. 4 odst. 8 Obecného nařízení pro ochranu osobních údajů (GDPR), ačkoliv k tomu nebyl žádný legitimní důvod. Škola je totiž v agendě zápisů samostatnou právníkou oso-

bu a je tedy také z hlediska zpracování osobních údajů samostatným správcem. Škola proto nese odpovědnost za zpracování osobních údajů, včetně správného nastavení smluv s dodavatelem programu.

Vznikla tak paradoxní situace, kdy škola jako správce osobních údajů nebyla účastníkem smluvních vztahů s dodavatelem aplikací. Došlo tím k jednoznačnému porušení obecného nařízení (GDPR).

Je proto třeba pečlivě odlišit postavení jednotlivých subjektů zapojených do výběru aplikace a do samotného procesu zápisu a všechny smlouvy správně uzavřít. Stranou smluv má být dodavatel a škola. A protože dodavatel bude ve většině případů rovněž v pozici zpracovatele osobních údajů, musí být součástí smlouvy i dohoda o zpracování osobních údajů.

Zřizovatel nemůže mít do systému přístup

Dodavatelé aplikací pro online zápisy slibují zřizovatelům sjednocení zápisu na zřizovaných školách, online přístup, snadnou výměnu informací mezi školami, přehled o průběhu zápisu apod. Ve zmiňovaném příkladu byl právě zřizovatel tím, kdo s dodavatelem jednal, uzavřel smlouvu a získal tedy přístup k údajům zadaným do aplikace. Zřizovatel tak měl přístup k osobním údajům všech zákonných zástupců a všech dětí žádajících o přijetí do všech jím zřizovaných škol.

Jak již bylo uvedeno, škola je samostatnou právníkou osobou odlišnou od zřizovatele, je samostatným správcem osobních údajů a zápisy jsou vztahem mezi školou a zákonnými zástupci (dětmi). Zřizovatel do tohoto procesu nemá zasahovat a žádný právní předpis mu neumožňuje získávat osobní údaje zpracovávané za účelem provedení zápisu do škol. Špatným smluvním nastavením opět dochází k porušování obecného nařízení (GDPR) a zřizovatel se dostává do pozice, která mu vůbec nenáleží.

Využití možností online zápisů nepochybně může usnadnit celý proces školám i zákonným zástupcům. Je však třeba důsledně dbát na dodržení všech povinností stanovených právními předpisy, jako u zápisů osobních, aby změna formy nepřivedla školu do problémů.

Eva Janečková
spolupracovnice
SMS-sloužby

Chystá se velká revize rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání

Ideální doba na to, aby se ředitelé a učitelé pustili do revize svých školních vzdělávacích programů, není nikdy. Stejně jako nikdy není ideální doba na revizi rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV). Jde přitom o přirozený proces, který by měl probíhat v pravidelných intervalech. A začátek dalšího intervalu je tady. MŠMT připravuje výraznou metodickou podporu, aby školy změny přijímaly snadněji.

Obsah rámcového programu již neodpovídá současnému světu

Od prvního uvedení RVP ZV uběhlo už 20 let. Za tu dobu se svět kolem nás výrazně změnil. Obsah RVP ZV tak již zcela neplatí a ani neodpovídá požadavkům současného světa. Ačkoliv došlo k dílčím úpravám a revizím, jako například minulý rok v informatice, je potřeba zasáhnout více do obsahu a zřejmě i formy RVP ZV, aby se způsob vzdělávání v našich školách skutečně proměnil.

MŠMT potřebuje zvýšit podporu v přijímání změn na školách

Nejde ale jen o sepsání nového dokumentu, to je první část velkého úkolu, který právě probíhá. Jde hlavně o maximální možnou podporu škol, aby byly na přijetí případných změn připraveny. A na tomto poli se nejedná pouze o podporu a pomoc s úpravami školního vzdělávacího programu (ŠVP), ale také o pomoc s jeho vyhodnocováním, a hlavně s promítnutím obsahu do samotné výuky.

MŠMT chce změnit pohled škol na ŠVP, jenž je často považován za zbytečnou administrativní zátěž. Chce proto nejprve zjistit, jakou podporu jednotliví učitelé, ředitelé a koordinátoři potřebují, aby ŠVP nezůstal jen formálním dokumentem, který spatřuje světlo světa pouze při ohlášení návštěvy ČŠI.

Kde se o revizi dozvíte a jak se můžete zapojit?

Základní komunikační platformou revize je této chvíli web velke-revize-zv.rvp.cz. Zde najdete mimo jiné i harmonogram prací, složení

týmu nebo otázky na nejčastější dotazy z terénu. A v sekci FAQ je také formulář pro zaslání podnětů a dotazů.

Kromě průběžného připomínkování jsou a nadále budou organizovány „připomínkové kampaně“. V pátek 14. ledna skončil sběr podnětů k *hlavním směrům revize RVP ZV*, podle kterých bude samotná revize upravena. Představení první verze hlavních směrů se kvůli aktuální situaci přesunulo na třetí týden v březnu.

MŠMT připravuje sběr podnětů i k dalším tématům. Pokračovat budou workshopy k revizi, a to jak online, tak podle možností i „naživo“, aby se učitelé, ředitelé a zřizovatelé mohli plně zapojit.

Kdy to vypukne a kdy se nové RVP dotkne každé školy?

Hlavní směry revize RVP ZV budeme znát ještě letos na jaře. Do začátku příštího školního roku by měl být hotový i celý RVP ZV. Školy by podle něj měly začít učit dobrovolně od září 2024, povinně pak od září 2025. Harmonogram náběhu po ročních období bude ještě upřesněn. A mimochodem, na revizi rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání bezprostředně navážou i další stupně škol, a to jak směrem ke střednímu vzdělávání, tak i k vzdělávání předškolnímu.

Jak bude vypadat podpora?

Aby se principy upraveného RVP podařilo úspěšně zavést do výuky žáků, připravuje se podpora pro školní týmy, které se budou podílet na úpravách školních vzdělávacích programů a na jejich promítnutí do každodenní praktické činnosti pedagogů. Očekávat ji lze zejména z řídicí organizace ministerstva, Národního

pedagogického institutu ČR, ale také třeba od metodiků středního článku podpory MŠMT.

Vzniknou podpůrné metodické materiály, a to jak pro zpracování školního vzdělávacího programu, tak pro vlastní výuku. MŠMT připraví semináře i konzultace pro školní týmy. Podpůrným nástrojem bude i modelový školní vzdělávací program, který má fungovat jako inspirace pro ty školy, jež si samy na sestavení ŠVP netroufnou. K zajištění financování podpůrných materiálů počítá MŠMT s využitím prostředků z OP JAK.

MŠMT připravilo také užitečné odkazy, kde se školy mohou setkat v online prostoru s odborníky. Záznamy z proběhlých workshopů naleznete [zde](#). A neformálně si lze o revizi povídat každou středu od 20:00 [zde](#).

Ludmila Třeštíková, vedoucí Oddělení strategie a analýz, MŠMT

Jan Jiterský, zástupce ředitele Odboru základního vzdělávání a mládeže, MŠMT

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

STRATEGIE
2030+

PLUS PRO NAŠE ŠKOLSTVÍ

Rodič může na schůzku s učitelem přizvat i cizí osobu, škola mu v tom nesmí bránit

Právní poradna pro školy

Může si zákonný zástupce dítěte přizvat na schůzku se zástupci školy další osobu, která není zákonným zástupcem dítěte? Má právo škola přítomnost takové osoby u rozhovoru o situaci dítěte odmítnout? A je nutné informovat druhého zákonného zástupce o přítomnosti cizí osoby na takové schůzce?

Máte-li pochybnosti, vyhotovte zápis

Ve chvíli, kdy učitel vystupuje jako zástupce orgánu veřejné moci a jedná o vzdělávání dítěte, je zákonný zástupce oprávněn požadovat, aby se schůzky mohly účastnit i další osoby (těmito osobami může být kdokoli, nejčastěji však právník, psycholog nebo rodinný příslušník). Pokud si zákonný zástupce přeje na této schůzce účast jiné blízké osoby, která není v příbuzenském vztahu s dítětem, mělo by mu být vyhověno. Především pochybnostem o průběhu schůzky je možné vyhotovením zápisu z této schůzky, ve kterém se skutečnost o přítomnosti dalších osob uvede.

Když zákonný zástupce udělí plnou moc další osobě...

Dle § 441 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, se může dát zmocnitel zastoupit na základě plné moci. Jestliže by tedy zákonný zástupce udělil další osobě plnou moc, mohla by pak jednat jeho jménem v rozsahu udělené plné moci například i samostatně bez jeho přítomnosti.

Argumentovat nesouhlasem druhého zákonného zástupce nelze

Argumentovat nelze ani nesouhlasem druhého zákonného zástupce s poskytnutím osobních údajů cizí osobě. Rodičovská odpovědnost náleží oběma rodičům stejně (§ 865 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). Má ji každý rodič, ledaže by jí byl zbaven (nebo byl na rodičovské odpovědnosti omezen), tedy oba rodiče, přestože dítě bylo svěřeno do péče jen jednomu z nich.

Právo na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání

Součástí rodičovské odpovědnosti je také právo rodiče na poskytnutí informací o průběhu a výsledcích vzdělávání jeho dítěte. Toto právo zakotvuje § 21 odst. 1 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). To, jaké informace jsou rodičům poskytovány, upravuje školní řád. Informace však musí být poskytnuty oběma rodičům.

Barbora Šedová
spolupracovnice SMS-sluzby

Autorka zpracovala text v reakci na dotazy zaslané do právní poradny pro školy SMS-sluzby s.r.o., kterou provozujeme pro naše klientské školy na e-mailové adrese skolavpravu@ms-sluzby.cz bezplatně.

Těšíme se na vaše další dotazy! Ty nejzajímavější se objeví v příštím čísle našeho zpravodaje.

Dobrý pověřenec není policajt, ale chytrá navigace – díl II.

Úlohou pověřence je pouze metodická pomoc, tvorba doporučení a kontrola souladu zpracování osobních údajů s pravidly na jejich ochranu. Konečná odpovědnost za správné zpracování zůstává na správci. V minulém čísle jsme podrobně definovali úkoly pověřence, v následujícím textu se dočtete, jakou roli hraje při zpracování správce, jaké jsou jeho povinnosti a co škole hrozí, pokud nebude dodržovat předpisy vztahující se k ochraně osobních údajů.

Co je úlohou správce?

Správce (škola) musí zapojit pověřence do všech činností, které pracují s osobními údaji. Co si pod tím představít? Hlavně musí (ano, opravdu je to výslovně stanovená povinnost v čl. 38 odst. 1 ON) informovat pověřence o jednotlivých procesech, které probíhají v organizaci, včetně zamýšlených nových činností, v nichž se zpracovávají osobní údaje. Musí pravdivě a úplně informovat pověřence, jak s osobními údaji nakládá. Ale nejen následně! Má výslovnou povinnost projednat s ním každý nový nápad, který se osobních údajů týká. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR, ON) doslova uvádí, že pověřence „náležitě a včas zapojí do veškerých záležitostí souvisejících s ochranou osobních údajů“. Například může jít jen o nápad na instalaci nové kamery, koupení docházkového systému na osobně přidělené čipy anebo zapojení školy do soutěže. Jedině tak může pověřenec s respektováním výše uvedených pravidel už od počátku doporučit nejlepší postup pro ře-

šení problému a pomůže tak správci vyhnout se budoucím problémům.

Správce ovšem nesmí vydávat pověřenci pokyny, jak danou záležitost řešit, například na něj tlačit, jakého výsledku má při posouzení a návrhu řešení dosáhnout, jak šetřit stížnost nebo zda

konzultovat dozorový úřad. Dále nesmí chtít po pověřenci, aby přijal určité stanovisko k záležitosti související s právním předpisem týkajícím se ochrany údajů, například konkrétní výklad daného právního předpisu ve prospěch zamýšleného řešení problému ze strany správce.

I banální problém může vyústit v pokutu

Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, sice upustil od správního trestání vůči orgánům veřejné moci, to ale platí jen o deliktech na poli ON. Česká právní úprava ovšem zná situace, kdy lze školu potrestat podle jiných právních předpisů, a zejména se mohou efektivně bránit sami dotčení lidé.

Typicky může dojít k soukromoprávnímu sporu, kdy se poškozený – občan, zákonný zástupce dítěte, dožaduje náhrady nemajetkové újmy například na základě úniku dat nesprávným úředním postupem nebo neoprávněným zveřejněním. Pro soud by pak představovalo nesplnění povinností podle ON (např. správce nekonzultoval s pověřencem, nerespektoval jeho doporučení) hrubou nedbalost spojenou s výkonem funkce. To může znamenat příklon soudu k vyšší náhradě újmy.

Trestní zákoník pak v § 180 definuje neoprávněné nakládání s osobními údaji jako nedbalostní trestný čin, kdy není nutné dokazovat úmysl. Podmínkou je způsobení vážné újmy na právech nebo oprávněných zájmech osoby při nakládání s osobními údaji shromážděnými v souvislosti s výkonem veřejné moci. Charakteristicky by mohlo jít o situace v oblasti školství, kdy jsou zveřejněny, zpří-

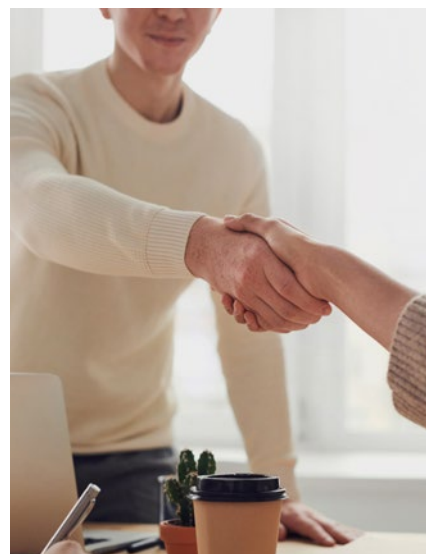
stupněny, uchovávány či využívány osobní údaje chráněné mlčenlivostí.

Nejčastější prohřešky škol? Uchovávání kopií dokladů v osobních spisech zaměstnanců

A nakonec i školy podléhají kontrole ze strany různých kontrolních orgánů, jakými jsou např. inspektoráty práce, které mohou udělovat pokuty za nepřípustné sledování zaměstnanců kamerami, ale od roku 2019 i za špatné nakládání s osobními údaji v osobních složkách zaměstnanců. Jedním z nejčastějších prohřešků je uchovávání kopií dokladů v osobních spisech zaměstnanců. Zaměstnavatel je totiž povinen do osobního spisu pouze zaznamenat, že požadované údaje zaměstnanec doložil, a potvrdit, kdo, kdy a na základě jakých dokladů toto ověřil.

Součinnost s pověřencem hraje ve váš prospěch

Poučení, které z výše uvedeného vyplývá, je jednoduché: Když správce může prokázat součinnost s pověřencem, hraje to jednoznačně v jeho prospěch. Nezapomeňte proto zapojovat pověřence do rozhodnutí o implementaci

nové služby, pro kterou je ovšem nezbytné zpracovávat i osobní údaje fyzických osob. Můžete tak předejít mnohým problémům.

Lenka Matějová
koordinátorka
služeb pověřenců
pro ochranu
osobních údajů

Krátce ze školství

Novela zákona o pedagogických pracovnících prochází legislativním procesem

Na získávání kvalifikačních předpokladů pedagogických pracovníků a zavedení několika nových institutů se zaměřuje novela zákona o pedagogických pracovnících, která se v průběhu března dostala do meziresortního připomínkového řízení. Snaha novelizovat tento zákon tu byla už v roce 2018, k definitivnímu schválení ale nakonec nedošlo. Současná vláda si jeho změnu stanovila jako jednu z priorit pro letošní rok.

Novela posiluje pravomoci ředitele v oblasti zaměstnávání odborníků z praxe

Předkládaný návrh zákona především umožňuje řediteli školy uznat na dobu nejvýše tří let předpoklad odborné kvalifikace učitele 2. stupně základní školy a střední školy, včetně odborníků z praxe, pokud jejich praxe odpovídá charakteru vyučovaného předmětu.

Posiluje se také pravomoc ředitele školy v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. V systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků návrh zákona zužuje rozsah vzdělávacích programů pouze na akreditace, díky nimž získá pedagogický pracovník odbornou kvalifikaci, a na studia, jež povedou k získání kvalifikačních předpokladů a dalších kvalifikačních předpokladů pedagogických pracovníků.

Na další vzdělávání pedagogických pracovníků bude škola moci využít stále prostředky poskytované ze státního rozpočtu.

Zavádí se institut školského logopeda, třídního učitele, uvádějícího a provázejícího učitele

Návrh novely ukotvuje tzv. adaptační období učitele, které potrvá dva roky od vzniku prvního úvazku ve škole. Začínajícímu učitel v počátečním období jeho kariéry poskytne potřebnou podporu uvádějící učitel.

Nově je definována činnost třídního učitele, která bude spočívat především v organizační a administrativní činnosti, ale také v další práci s žáky a studenty a jejich zákonnými zástupci.

Revidují se požadavky na odbornou kvalifikaci speciálního pedagoga a specifikují se požadavky na odbornou kvalifikaci školského logopeda, tj. speciálního pedagoga vykonávajícího logopedickou činnost v oblasti školské logopedie. Návrh také upravuje požadavky na odbornou kvalifikaci asistentů pedagoga, v tomto směru cílí zejména na zvýšení požadavků na jejich odbornou přípravu.

Webinář objasnil povinnosti škol podle novely zákona o archivní a spisové službě

„Archivní a spisová služba – co nás čeká a nemine“ byla tématem webináře, který na přelomu února a března uspořádaly SMS-sluzby pro obce a školy, jimž poskytují službu pověřence pro ochranu osobních údajů. Posluchače provázela zkušená lektorka a odbornice Hana Brzobohatá, která pracuje jako vedoucí oddělení předarchivní péče a ochrany archiválií Moravského zemského archivu v Brně.

Odkdy mají školy povinnost vést spisovou službu elektronicky?

Lektorka objasnila, od kdy musí veřejnoprávní původci, mezi něž patří i školy, vést spisovou službu elektronicky. Vysvětlila, že tato povinnost nastupuje ve vlnách a postihne nakonec všechny, včetně organizačních složek územně samosprávných celků či jejich příspěvkových organizací, jako jsou školy. Všechny tyto skupiny musí přejít na elektronickou spisovou službu nejpozději na konci roku 2024.

Elektronických systémů existuje celá řada, ale...

Hana Brzobohatá také uvedla, že povinnost vedení spisové služby elektronicky jde ruku v ruce se zavedením elektronického systému spisové služby, tzv. eSSL. Ten musí kopírovat to, co se se spisem děje, a úkony lidí, kteří se spisem pracují. Elektronických systémů existuje celá řada. Od letošního února ovšem platí, že musí být atestovány. Co to přesně znamená? Do konce roku 2024 musí všechny obce, jejich organizační složky či příspěvkové organizace využívat pouze takové systémy pro spisovou službu, které prošly atestací. Již teď platí, že dodavatelé nesmí nabízet neatestované systémy veřejnoprávním původcům.

Musí vést mateřské školy spisovou službu?

Na webináři zazněla také otázka, zda musí vést spisovou službu i mateřské školy. „Stále platí, že tyto školy mají výjimku. Povinnost pro ně vzniká pouze v případě, že jsou součástí subjektu, který povinnost vést spisovou službu má,“ odpověděla Helena Brzobohatá.

Sestavila Lenka Matějová

SMS-sluzby připravily na duben nové webináře. Cílí hlavně na vedení škol a zřizovatele

V SMS-sluzbách jsme pro vás přichystali nový školicí projekt, který míří především na vedení škol, ale přednášená témata jistě zaujmou i zástupce zřizovatelů nebo širší veřejnost se zájmem o problematiku školství. Zakládáme si na tom, že našimi školiteli jsou renomované osobnosti s bohatými praktickými zkušenostmi a rozsáhlou přednáškovou a publikační činností. Webináře koncipujeme jako dvouhodinové a na rozdíl od našich dosavadních vysílání jsou tyto online semináře zpoplatněné. Usilovali jsme o co nejpříznivější nastavení cen s tím, že klienti pověřenců SMS-sluzeb z řad obcí i škol mají slevu ve výši 25 %.

SMS-SEMINÁŘE > www.sms-seminar.cz

Datum a čas	Téma	Přednášející	Cena*
pátek 1. 4. (13:00 – 15:00)	Novinky v českém školství vyvolané válkou na Ukrajině	Mgr. Bc. Lucie Obrovská, Ph.D.	800 Kč + DPH
čtvrtek 7. 4. (09:00 – 11:00)	Konkurzy na ředitele škol prakticky	Mgr. Oldřich Vávra	800 Kč + DPH
čtvrtek 7. 4. (14:00 – 16:00)	Správní řízení v prostředí škol	JUDr. Mgr. Eva Janečková	800 Kč + DPH
pátek 8. 4. (08:00 – 10:00)	Novinky v českém školství vyvolané válkou na Ukrajině	Mgr. Bc. Lucie Obrovská, Ph.D.	800 Kč + DPH
čtvrtek 14. 4. (14:00 – 16:00)	Přijímací řízení do mateřské školy	JUDr. Mgr. Eva Janečková	800 Kč + DPH
čtvrtek 21. 4. (14:00 – 16:00)	Přijímací řízení do základní školy	JUDr. Mgr. Eva Janečková	800 Kč + DPH
čtvrtek 28. 4. (14:00 – 16:00)	Školy a zdravotnické úkony	Mgr. Bc. Lucie Obrovská, Ph.D.	800 Kč + DPH

Přihlášky ZDE.

*) Obce a školy, které jsou klienty pověřenců SMS-sluzeb, mají slevu ve výši 25 %.